

Przedmowa

Niniejszy słownik adresowany jest głównie do studentów neofilologii studiujących w trybie licencjackim i magisterskim, biorących udział w kursach językoznawstwa, a także do uczestników seminariów magisterskich w tym zakresie. Mamy nadzieję, że okaże się on dużą pomocą w przyswojeniu i zrozumieniu wielu terminów powszechnie stosowanych w językoznawstwie. Dodatkową, w naszej opinii – niebagatelną, korzyścią dla potencjalnych użytkowników Słownika jest możliwość zapoznania się z polskimi odpowiednikami angielskich terminów językoznawczych, które nie są łatwo dostępne dla studentów neofilologii, co sami przyznają.

Piotr Stalmaszyk w artykule *Gramatyka uniwersalna Chomsky'ego. Najnowsze tendencje i niektóre implikacje* (w: *Noam Chomsky: inspiracje i perspektywy*, red. H. Kardela, Z. Muszyński. Wydawnictwo UMCS, 1991, s. 139–149) porusza problem terminologii polskiej w odniesieniu do teorii rozwijanych przez autora *Syntactic Structures* (1957) w latach 80. XX wieku. Brak odpowiedniej terminologii polskiej w tym zakresie autor artykułu tłumaczy „brakiem publikacji w języku polskim na temat najnowszych teorii Chomsky'ego”. „Szczególnie – jak powiada – jest to widoczne w podręcznikach akademickich i skryptach” (s. 141). Naszym zdaniem jest to problem znacznie szerszy, dlatego też opracowaliśmy niniejszy słownik, w pełni świadomi, że podejmujemy się niezwykle trudnego zadania.

Słownik może być także wykorzystany przez nauczycieli języka angielskiego, tłumaczy tekstów z zakresu językoznawstwa oraz tych, których interesuje praktyczne zastosowanie wyników badań nad językiem.

Jeśli chodzi o wybór terminów, Słownik nie ogranicza się do jednej konkretnej dziedziny językoznawstwa, ale obejmuje różne dziedziny i szkoły językoznawcze do początku XXI wieku. Słownik zawiera również pewną ilość terminów z innych dyscyplin naukowych, takich jak np. logika, filozofia i psychologia, które to terminy często używane są jednak przez lingwistów. Należą do nich m.in.: *proposition, argument, predicate, algorithm, ontology, empiricism, behaviourism, physicalism, determinism, prototype* itp. Słownik uwzględnia też pewną liczbę haseł o charakterze ogólnym, bez znajomości których zrozumienie tekstów językoznawczych byłoby utrudnione.

Staraliśmy się zatem wskazać liczne powiązania językoznawstwa z innymi dziedzinami naukowymi. W tym miejscu warto być może zacytować słowa Stanisława Urbańczyka (*Encyklopedia języka polskiego*, Wrocław: Ossolineum, 1991, s. 8): „Ogólna i szczegółowa nauka o informacji coraz więcej czerpie z wiedzy o języku, i odwrotnie, językoznawstwo korzysta z osiągnięć teorii informacji. Podobnie ściśle są powiązania z logiką i psychologią, choć

równocześnie językoznawstwo nie chce być ani częścią logiki, ani częścią psychologii, nie chce ani *logiczować* ani *psychologizować*”.

Część artykułów hasłowych stanowi naszą kompilację opartą na pozycjach odnotowanych w bibliografii prac szczegółowych, a część stanowią artykuły w ich oryginalnej postaci wzięte ze słowników i encyklopedii sygnowane inicjałami imion i nazwisk ich autorów/redaktorów.

W celu zapewnienia możliwie szybkiego dostępu do opisu/wyjaśnienia danego terminu, po każdym artykule hasłowym znajdują się odsyłacze do innych, powiązanych z nimi tematycznie terminów (np. see **invariant**).

Terminy synonimiczne oddzielone są przecinkami, a warianty terminów złożonych znajdują się w nawiasach; np. **actualization, realization; cognitive (referential) meaning**.

Ponadto po każdym wyrazie hasłowym podane są wyrazy pochodne (de-rywaty) (jeśli takie występują w tekstach językoznawczych); np. **derivation** n., **derivational** a., **derive** v.

Słownik omawia też nazwy znaków interpunkcyjnych (np. *comma, period, colon, semicolon* itd.). Na końcu Słownika znajduje się też indeks polski objaśnianych terminów.

Gdy zdecydowaliśmy się na opracowanie Słownika, byliśmy w pełni świadomi, że podejmujemy się niezwykle trudnego zadania. Zdajemy sobie również sprawę, że Słownik może zawierać pewne usterki, toteż będziemy wdzięczni jego odbiorcom za wszelkie konstruktywne uwagi i sugestie, które mogłyby być uwzględnione w kolejnym jego wydaniu.

Piotr Kakietek, Anna Drzazga